

BIBLIOTEČKO-INFORMACIJSKI SISTEM (BIS) LIBRARY-INFORMATION SYSTEM (LIS)

UDC 021.64:027.54(4):004.738.5

Europska biblioteka dolazi u Sarajevo

The European Library comes to Sarajevo

Louise Edwards - TEL Europska biblioteka, voditelj
louise.edwards@theeuropeanlibrary.org

Aubéry Escande - TEL Europska biblioteka, direktor
za izdavaštvo i komunikacije aubery.escande@theeuropeanlibrary.org

Hag, Holandija

Sažetak

Europska biblioteka je slobodni servis koji nudi otvoreni pristup izvorima iz 48 nacionalnih biblioteka Europe. Količina referensnih digitalnih zbirki neprestano raste. Svi partneri u Europskoj biblioteci su članovi Konferencije Europskih nacionalnih bibliotekara (CENL), a osnovni cilj je narastanje i jačanje uloge nacionalnih biblioteka u Europi.

Ključne riječi: *Evropska biblioteka, TEL, Evropska digitalna biblioteka, Europeana*

Abstract

The European Library is a free service that offers access to the resources of 48 national libraries of Europe. The amount of referenced digital collections is constantly increasing. The partners in The European Library are all members of the Conference of European National Librarians (CENL), a foundation aiming at increasing and reinforcing the role of national libraries in Europe.

Keywords: *The European Library, TEL, European Digital Library, Europeana*

Uvod

Bili smo oduševljeni boravkom u Sarajevu na sastanku Radne grupe za kontakte Europske biblioteke, čiji je domaćin bila Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, koji je pohađalo 26 predstavnika iz 18 zemalja Europe. Vrijeme je tokom našega boravka bilo izvrsno i naši domaćini su nas dočekali sjajnom dobrodošlicom. Izuzetno smo im zahvalni.

Europska biblioteka je slobodni servis koji nudi otvoreni pristup izvorima iz 48 nacionalnih biblioteka Europe. Izvori mogu biti digitalni (uključujući knjige, postere, mape, zvučne zapise, video zapise, itd.) i bibliografske baze podataka.

Količina referensnih digitalnih zbirki neprestano raste. Kvalitet i pouzdanost su zagwarantirani za svih 48 nacionalnih biblioteka - učesnica iz Europe. Svi partneri u Europ-

skoj biblioteci su članovi Konferencije Europskih nacionalnih bibliotekara (CENL), a osnovni cilj je narastanje i jačanje uloge nacionalnih biblioteka u Europi.

Europska biblioteka inicirana je potporom europskog fonda i nastavila živjeti kao online servis u martu 2005. Od tada su novi projekti podržani od strane europskih sufinancijera i tako se nastavlja graditi Europska biblioteka.

Europska biblioteka je organizacijska fondacija za novi projekt „Europska digitalna biblioteka: Europeana“. Ova inicijativa Europske komisije uključuje ne samo biblioteke nego također i muzeje, arhive i druge nositelje kulturnog baštinskog materijala.

Kao što je i dio njene trogodišnje strategije (2010-2012), tako se i europska biblioteka fokusira na formiranje elementarnog jezgra u europskoj infrastrukturi za napredno istraživanje i visoko obrazovanje. Od 2011. majoritetne istraživačke biblioteke u Europi uključujući univerzitete i istraživačke institute, biti će pridruženi Europskoj biblioteci. Uraštanjem bibliotečkog sadržaja unutar europske elektroničke infrastrukture, istraživanja će biti nesumnjivo prijemčiva za razumijevanje sadržaja, alati i servisa za potporu njihovih istraživanja.

Pozadina Europske biblioteke

Europska biblioteka počela je živjeti kao dio Europske unije ustanovljen projektom. Ova inicijativa involvirala je nacionalne biblioteke Finske, Njemačke, Italije, Holandije, Portugala, Slovenije, Švicarske, Velike Britanije i Centralnog instituta za jedinstveni katalog italijanskih biblioteka i za bibliografske informacije (ICCU). Projekat je uspješno završen krajem januara 2004. g. ispravivši testnu verziju i predloživši pilot proces, isto kao i rezoluciju od strane CENL, Konferencije europskih nacionalnih biblioteka da svi podrže viziju gradnje usluga Europske biblioteke.

Osnovni posao bio je kroz kooperaciju između europskih nacionalnih biblioteka, sa partnerima u Europskoj biblioteci, dosegnuti značajan novi put i doći do krajnjih korisnika i biti dodatni izložbeni prostor za njihove zbirke, produkte i usluge. Korisnici će biti integrirani u pristup ovim zbirkama, produktima i servisima preko Interneta. Europska biblioteka je idealno smještena za široki pristup onima koji su „rođeni u digitalnoj eri“ ili digitaliziranim resursima, ali bi također, široki pristup poboljšala preko istraživanja ne-digitalnih izvora.

Europska biblioteka omogućila je integrativno istraživanje i pronalazak resursa u više europskih nacionalnih biblioteka. To je postalo primarni izvor u svijetu za ovakav integrativni pristup.

Europska biblioteka bi omogućila kooperativan okvir djelatnosti za kontinuirani razvoj i inovativnost u bazama metapodataka, interoperabilnost i druge tehničke sfere kroz kooperaciju. Europska biblioteka, također, omogućila je stimulans za suradnju na izgradnji digitalne zbirke i razvoj tematskih zbirki.

Servis Europske biblioteke

Stavljanjem pod okrilje CENL-a i sadašnjim potpunim ustanovljavanjem od strane nacionalnih biblioteka koje su članice CENL-a, Europska biblioteka postaje operabilna (ekspozira se) u martu 2005.g.

Poslije uključenja, broj godišnjih pristupa dobija nova obilježja i funkcionalnost, zadržava inovativnost i održava neprekidni razvoj. Uključenjem se animira čvrstina i stabilnost sustava koji privlači krajnjeg korisnika. Korištenje serije daljih pristupa pomoglo je očuvanju stabilnosti dok su osigurane inovacije i poboljšanje. Učestali pristupi osiguravaju stalan, stabilan rast i pridružuju funkcionalnost.

Osim toga, novi projekti donose nove istraživačke zbirke na portalu (TEL-ME-MOR, EDLproject, TELplus, FUMAGABA), i podržani su od strane europskih sufinancijera i nastavljaju graditi servis Europske biblioteke. Bio je to jedan od projekata u kome je Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine postala punopravna članica.

Inovativnost je ključ za budućnost servisa Europske biblioteke. Europska biblioteka će nastaviti aplicirati za dobivanje potpore za svoj istraživačko-razvojni rad. U budućnosti, planiramo proširiti članstvo na glavne istraživačke biblioteke. Europska biblioteka će također ponuditi usluge s dodatnom vrijednošću ciljnim grupama korisnika, osobito akademskim i istraživačkim zajednicama.

Organizacijski model Europske biblioteke

Strukturalno, Europska biblioteka pripada CENL-u i ima Menadžment komitet koji predstavljaju direktori svih članova Europske biblioteke. Obuhvata oko 8-9 CENL članova

Odbora i mogu se uključiti jedan ili dva spoljna suradnika, kao što se i traži. Cilj je da Komitet bude optimalne veličine da bi bio efektivan i široko reprezentirao preko svih partnera Europske biblioteke. Odgovoran je za politiku, obranu godišnjeg strategijskog plana, kao i izvještaj Odboru CENL-u o radu Europske biblioteke.

Ured Europske biblioteke odgovoran je za četiri mreže: Kontakt radnu grupu (CWG), Tehničku radnu grupu (TWG), Metapodatkovnu radnu grupu (MWG) i Radnu grupu za izdavaštvo (EWG).

Radna grupa Europske biblioteke za kontakte odgovorna je za dizajniranje Plana za produkt i uslugu za što je kasnije dao odobrenje Komitet menadžmenta. Posljednji sastanak Kontakt radne grupe održan je u Nacionalnoj i

univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine u novembru 2010.

Tehnički, Europska biblioteka odgovorna je i za stare i nove tehnologije. Uzgred, ta se baza podataka vrlo malo održava, ali omogućava pristup širokom dijapazonu resursa. Upotrebom tehnika OAI-PMH (Inicijativa Otvoreni Arhiv-Protokol za Pobiranje Metapodataka), i SRU, i Z39:50 protokoli, Europska biblioteka koristi postojeću bibliotečku infrastrukturu da kreira centralni index i jedinstvenu tačku pristupa za sve digitalne i nedigitalne izvore kao doprinos nacionalnim bibliotekama Europe. Ovo preimućstvo mogućnosti izdvajanja iz postojeće bibliotečke infrastrukture i informacijskih politika, osigurava postizanje iskazanog cilja zajedno sa mogućnošću istraživanja kroz sve izvore objedinjene na jednom mjestu.

Europska biblioteka – pri pokretanju i danas

Pri pokretanju, Europska biblioteka kreirala je pristup za odobrene zbirke svih 9 particijanata. Sve su ove zbirke indeksirane u centralnom registru uz mogućnost punog pretraživanja i pronalaženja informacija.

Portal omogućava korisnicima pretraživanje kroz 150 miliona naslova iz 461 zbirke u 48 europskih nacionalnih biblioteka. Europska biblioteka integrira pristup unakrsnom pretraživanju i to omogućava zbirkama razinu pretraživanja i distribuiranja integriranih rezultata. To također daje pristup nedigitalnim izvorima – katalogima – isto kao i opća informacija o CENL bibliotekama.

Oblast korisničkog pretraživanja i ciljevi istog, zahtijevaju informacijski pismenog istraživača i građanina. To znači da treba puno mudrosti pri pretraživanju, tj. procjena koje su zbirke dostupne, koje skrivene od korisnika na prvoj instanci. Europska biblioteka je operativni dio sistema Koninklijke Bibliotheek, Nacionalne galerije Holandije, ali pristupni portal je na Univerzitetu u Londonu.

Europska biblioteka je multijezična. Recimo, sva tri jezika: francuski, njemački i engleski – pristupačni su za većinu website sučelja. Kasnije raste broj mogućnosti pristupa portalu na preko 36 jezika koji su predstavljeni preko sučelja. U isto vrijeme, moguće je višejezično pretraživanje.

Kao što je spomenuto, korisnik može pretraživati kroz sve zbirke koje su sadržane u svim bibliotekama isto kao i u pojedinačnim izabranim zbirkama. Oni se mogu uključiti u pretraživanje na svim poljima koja su sadržana i opisana metapodacima.

Druge funkcije uključuju upotrebu zadovoljavajućeg sistema rukovođenja, tako da biblioteke mogu predočiti i vidjeti svoje sopstvene informacije u drugim bibliotekama i na fonu izložbi – u vitrinama raznih biblioteka.

Izložbeni program Europske biblioteke

Uvod u online izložbeni prostor u julu 2007. g. ostvaruje enormne beneficije u razvoju našeg profila i privlačenju posjetitelja portalu.

Korisnici idu preglednikom kroz fotografije zgrada europskih nacionalnih biblioteka, njihovu historiju i knjižno blago. Posljednja online izložba pokazuje proširenu zbirku mapa, manuskriptata i druge knjižnične „srebrnine“

iz doba Napoleonovih ratova u Europi. Koincidirajući sa 200-tom godišnjicom regiona, više od 200 rariteta skupljeno je iz nacionalnih biblioteka Španjolske, Portugala, Francuske, Velike Britanije, Švicarske, Danske, Holandije i Srbije.

U 2010. g. Europska biblioteka postavila je dvije nove virtualne izložbe:

„*Šetnja Rimom*“ daje jedinstvenu šansu za otkrivanje rimske kulture na Balkanu i šire. Uz pomoć značajnih tekstova, fotografija, slika i zapisa tradicionalnih pjesama, ovo je izložba neistraženog bogatstva i nepoznate baštine rimskog usmenog predanja. Posjetioци mogu prošetati kroz tekstove jezika Romana isto kao i srpskog, engleskog i francuskog i podijeliti iskustva ove nomadske šetnje kroz kulturnu baštinu kulture. Na ekranu je prvi pisani

rječnik na jezicima Romana i srpsko-njemačkom, kompiliran u koncentracionom logoru u Drugom svjetskom ratu. Sa obiteljskim fotografijama i pričama sa putovanja, korisnici su transponirani iz tadašnjeg života Rima u život u 20. st.

„*Čitanje Europe*“: europska kultura kroz knjigu – inicijativa je rođena od strane Europske komisije da osvijetli književni sadržaj u okviru Europeane. Izložba je sa ciljem da promovira 100 knjiga najznačajnijih po vrijednosti u svakoj europskoj zemlji, izabравši nacionalne biblioteke s ciljem stimuliranja interesa o europskoj književnosti.

Zato je svrha projekta omogućiti otvoreni pristup digitalnim knjigama, i Europeana je pomogla projekat Europske biblioteke, kao što je fokusiranje na knjižni materijal u Europi. Izložba je održana 28. septembra 2010. g. Engleski bestsellari iz 18. st. do srednjovjekovnih kuhara, skoro 1.000 najfascinantnijih djela, izloženi su u „Čitanju Europe“. Interaktivna izložba nudi rijetku mogućnost da se vide remek-djela na 32 jezika, od bugarskog do jidiša. Crteži iz zbirke 23 nacionalne biblioteke Europe, puno knjiga – manuskripata ili prvih printanih izdanja knjiga. Posjetioци „Čitanja Europe“ mogu također naučiti više o

historiji klasike i to su takva djela kao što je prvo izdanje *Don Kihota*, Cervantes-a (na španjolskom) i *Idiot* Fyodora Dostoyevsky-og (na ruskom), preko stručnih informacija koje su pridružene svakoj knjizi.

U dodatku internacionalnom naslovu „Čitanje Europe“, osvjetljavaju se djela koja su poznata u svojim zemljama kao izvorna, ali su manje poznata van svojih granica.

Jammers Minde (Memoari moje bijede) jedan je takav primjer. Poznat kao remek-djelo danske književnosti, fascinantna je autobiografija kćerke kralja Christian-a IV iz 17. st. koja je bila zatočena 22 godine u neslavnom Blue Tower-u (Plavoj tvrđavi) u Kopenhagenu.

Druge knjige, kao što je francuski prijevod (poeme) *Gavran*, Edgara Allana Poe-a, koji je preveo Mallarmé, poznata je ne samo kao pisano djelo, nego i po ilustracijama – u ovom slučaju, ilustrirao je poznati francuski slikar Edouard Manet. Puno manuskripata također je pohvala treperavim slikama, kreiranim iz palete boja poput raskošne plave, dubokih nijansi crvene do iskričavo zlatne.

„Čitanje Europe“ podržala je i Elfriede Jelinek, međunarodno malo poznata dramaturginja i romanopisac. Dobila je Nobelovu nagradu za književnost 2004. g. i postala poznata u svijetu po svojoj knjizi *Die Klavierspielerin* (Učitelj klavira), na osnovu koje je napravljen i film. Njeno je djelo posebno pogodno za pravljenje izložbi koje privuku posjetioce iz različitih jezičkih miljea i za osvjetljavanje bogate kulturne historije Europe.

Europska biblioteka, centar komunikacije

Novine Europske biblioteke omogućavaju fascinantan pogled unutra, u europske nacionalne biblioteke; svaki primjerak fokusiran je na svakoj pojedinačnoj nacionalnoj biblioteci i najvažnijim detaljima izložbe i posebnosti svake zbirke.

Novine su fokusirane također na izložbe predstavljene na mreži (network-u) nacionalnih biblioteka u okviru okruženja same Europske biblioteke. Pristup je slobodan i zabilježen je porast pretplatnika od 60% u odnosu na posljednje dvije godine.

Europska biblioteka i Europeana

Europska biblioteka je projekat za otkriće Europeane: europske digitalne biblioteke. Ova inicijativa Europske komisije obuhvata ne samo biblioteke nego i muzeje, arhive i druge nosioce kulturnog naslijeđa.

Ishodište projekta Europeana bila je preporuka za kreiranje tačke slobodnog pristupa europskom kulturnom naslijeđu od strane Europske komisije u augustu 2006. g. Ovo je potvrdilo Vijeće ministara u novembru 2006. g da bi uslijedilo glasanje u Europskom parlamentu u septembru 2007. g. i većinski je prihvaćeno planom Komisije.

Europeana se rađa na uspjehu Europske biblioteke. Eksperti iz Europe su glavne baštinske institucije koje surađuju na tehničkim rešenjima i usmjerene su ka korišćenju.

Digitalni sadržaj je selektiran i ono što je digitalizirano dostupno je u europskim muzejima, bibliotekama, arhivima i audio-vizualnim zbirkama. Osnovna svrha je prezentiranje sadržaja iz svih kulturnih i baštinskih domena i također, posjedovanje širokog dijapazona sadržaja iz cijele Europe.

Budućnost Europske biblioteke

Europska biblioteka i njeni partneri dizajniraju prostor koji promovira sadržaj i prelazi preko granica u punom istraživačkom zamahu kroz svoje različite usluge; multijezično proćelje, zbirke sa punim istraženim sadržajem u okviru nacionalnih biblioteka, bibliotečko pretraživanje, dostupniji sadržaj preko punog teksta, promocija OAI-PMH i uzajamnost izložbenog prostora. Ovo će biti dosegnuto kroz serije projekata iz fondova EU, kao što je Europska biblioteka, koja starta od januara 2011. godine.

The European Library: www.TheEuropeanLibrary.org

**

